

ВПЛИВ СОЦІОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК СУЧАСНИХ НАУК І ДИСЦИПЛІН

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено взаємозв'язки соціології з іншими дисциплінами та вплив соціології на різні науки.

Ключові слова: соціологія, дисципліна, наука, значення соціології, соціологічні дисципліни, результати соціологічного дослідження.

Abstract

This paper explores the relationship of sociology with other disciplines and the impact of sociology on different sciences.

Keywords: sociology, discipline, science, importance of sociology, sociological disciplines, results of sociological research.

Соціологія – це наука про умови та процеси у суспільстві, а також їхні дослідження. Соціологія постала з епохи Просвітництва як системно-критична наука соціального і зайняла проміжне місце між природничими та гуманітарними науками.

У системі суспільних, гуманітарних наук соціологія посідає важливе місце. Її важливість зумовлена багатьма факторами, зокрема тим, що вона охоплює теорію суспільства, а також виступає як методологія всіх інших суспільних і гуманітарних наук, передбаченням соціального аспекту в інших науках, тобто виявленням закономірностей соціального життя.

Те, що соціологія посідає загальне, а не окреме місце серед суспільних і гуманітарних наук, не означає, що вона є філософською наукою, її значення для інших наук полягає в тому, що вона дає науково обґрунтовану теорію про суспільство та його структури, забезпечує розуміння законів і закономірностей взаємодії його різноманітних структур.

Тим не менш, з усіх суспільних наук соціологія найбільш тісно пов'язана з філософією, та бере з неї свій початок. Головна різниця двох дисциплін у тому, що філософія заглиблюється у проблеми свідомості та буття, а соціологія має на меті зрозуміти тенденції формування, функціонування та розвитку суспільства, тобто в даному плані є більш «приземленою», наближеною до реального життя. Соціологія відкриває філософії як фундаментальній науці унікальну можливість наблизитись до сучасного розуміння світу, звернути увагу на глобальні суспільні явища та проаналізувати їх з точки зору практичних ситуацій, а не лише класичної теорії.

У системі суспільних наук соціологія дуже тісно пов'язана з історією. Об'єктом досліджень обох наук є суспільство, а предметом діяльність людей та людських спільнот в різних сферах суспільного життя, формування і розвиток суспільства. Обидві науки відтворюють соціальну дійсність. Відмінність між ними полягає в тому, що історія вивчає не сьогоднішній день, а минуле суспільства, відображає процес в хронологічній послідовності, причому часто іншими засобами, ніж соціологія. Методи соціології і історії, як правило, не співпадають. Тим не менш, історія може брати до уваги і розглядати у контексті певних подій соціальні явища, їх розвиток та трансформації відповідно до нескінченної шкали часу та прогресу людства в цілому.

Крім філософії та історії, соціологія має тісні взаємозв'язки з низкою природничих та гуманітарних наук.

Особливе місце відведене економічним дисциплінам, предметом вивчення яких є процес виробництва, а також різні форми відносин, що складаються в процесі виробництва, їх розвиток та функціонування. Ці форми виробництва часто включають в себе і різні види соціальних відносин, які в свою чергу вивчає соціологія. Отож, бачимо, що сфери вивчення цих наук часом співпадають. Але соціологію все ж таки цікавить не сам процес виробництва матеріальних благ, який є базовим для вивчення економічною наукою, а лише участь людини і людських спільнот в ньому, залежність якісного і кількісного результату виробництва від особи виробника і від відносин, що складаються між виробниками.

Дуже великий взаємовплив існує між соціологією і політологією. Соціологія не претендує на загальний аналіз проблеми влади і в центр своєї уваги ставить більш скромне завдання – виявити місце і роль людей і соціальних груп в сфері політичних відносин. В свою чергу, політологи і політтехнологи дуже послуговуються аналітичними методами соціології, оскільки для них є надзвичайно важливим виявити певні закономірності та інтереси народних мас, прослідкувати загальні політичні тенденції часу, візуалізувати у вигляді графіків людські вподобання та вирахувати які типи політичних партій мають більші шанси на успіх.

Правові науки – наступна велика група наук, інструментом яких є соціологічні дослідження. Вони користуються соціологічними даними при вивченні владних відносин, норм права, процесів формування правової культури. Теперішні правові кодекси та низки державних законів – результат соціальних експериментів, що проводились з давніх-давен і мають місце до сих пір. Таким чином, людство розвивалось, і науковці, державні діячі, правові фахівці виявляли певні норми, за якими б суспільство могло стабільно функціонувати.

Тісний зв'язок має соціологія з психологією. Адже обидві вони вивчають структуру особистості, мотиви поведінки, механізми утворення і функціонування соціальних груп. Але між ними є й чимало відмінного. Адже соціологія не вивчає особливості психіки людини, а лише залежність поведінки особистості в суспільстві від них. Психологія ж, навпаки, вивчаючи малі соціальні групи, намагається дослідити лише те, як вони можуть впливати на психіку людини. Отже, психологія зосереджує свою увагу на психіці людини, а соціологія на її діяльності в межах соціальних спільнот, соціальних інститутів та суспільства в цілому.

Великий вплив здійснює соціологія на розвиток етики і естетики, даючи якісну і кількісну оцінку ступенів розвитку норм і цінностей, що регулюють відносини між людьми. Взаємовідносини в сім'ї, в колективі, моральний стан можна встановити за допомогою специфічних методів, що знаходяться в розпорядженні соціології.

Дослідженнями соціології користується також і педагогіка, намагаючись пояснити вплив соціальних проблем на рівень освіти, дослідити процес навчання різних соціальних груп та збільшення кругозору суспільства в цілому.

Соціологія є прикладним інструментом навіть у точних науках, а саме – у статистиці і математиці. Статистичні та математичні методи обробки даних використовують для якісної обробки соціологічних досліджень. В математиці найбільш потужні зв'язки з соціологією мають такі дисципліни, як теорія ймовірності, математичний аналіз, вже згадана вище статистика, чисельні методи та методи оптимізації. Власне, соціологія дає цим напрямкам сферу застосування, адже без практичної потреби у чисельній обробці великих обсягів даних вони були б просто непотрібними, а можливо, їх би і не існувало.

Статистика, в свою чергу, часто використовує дані, отримані в ході соціологічних досліджень. Важливе значення в розвитку соціології набувають міждисциплінарні зв'язки. На міждисциплінарній основі виникла соціальна психологія, розвивається соціолінгвістика, проходить стадію становлення соціопедагогіка.

Як бачимо, соціологія є базовим інструментом для багатьох суспільних, гуманітарних і навіть точних наук. Більше того, певні її елементи можна помітити чи не у кожній науці, навіть у найменших її проявах. Соціологія є інструментом для більшості дисциплін, але тим не менше зберігає свої специфічні особливості як цілком самостійна наука.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Социология как наука [Електронний ресурс]. Режим доступу до матеріалу: <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/sociologiya-kak-nauka.html> – Назва з екрана.

2. СОЦИОЛОГИЯ И ДРУГИЕ НАУКИ ОБ ОБЩЕСТВЕ. Режим доступу до матеріалу: <https://students-library.com/library/read/25807-sociologia-i-drugie-nauki-ob-obsestve> – Назва з екрана.
3. Слободянюк А.В. Проблеми адаптації студентської молоді у вищому навчальному закладі (за результатами соціологічного дослідження) [Текст] / А.В.Слободянюк // Гуманізм та освіта. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, м.Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. В 2-х томах. –Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. –Т. 2. –С. 247
4. Слободянюк А. В. Досвід використання сучасних інформаційних технологій у процесі викладання соціологічних дисциплін / А.В.Слободянюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2007. – Вип. 14. – С.415-419.
5. Слободянюк А. В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві [Текст] // Вісник «ВШ». –2011. –№1. –С.16-20.

Гірдавініс Владислав Аудрісович — студент групи 2КН-16б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: grimloner@gmail.com
Слободянюк Анатолій Володимирович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Girdvainis Vladislav A. — student of Informations Technologies and Computer Engineering Faculty, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : grimloner@gmail.com
Slobodyanyuk Anatoly V. – PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University